

ปฐมบทของการพัฒนาที่ดิน

จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้ปรากฏให้เห็นว่า ความรุ่งเรืองของมนุษยชาตินั้นผูกพันอยู่กับการเกษตรที่มีที่ดินและน้ำเป็นปัจจัยหลัก โดยเริ่มตั้งแต่มนุษย์ตั้งถิ่นฐานเป็นหลักแหล่งแล้วปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์แทนการเคลื่อนย้ายเพื่อดำรงชีพแต่กาลก่อน พื้นที่ที่เลือกตั้งถิ่นฐานนั้นจะมีดินและน้ำที่อุดมสมบูรณ์ แต่หลายอาณาจักรที่รุ่งเรืองในอดีตก็กลับล่มสลาย เพราะความเสื่อมโทรมของดินเช่น สุมาเรียน บาบิโลเนีย แอสเทค มายา และอินคา ในกรณีของประเทศไทยนั้น บรรพบุรุษไทย ได้เข้ามาตั้งถิ่นฐานและทำการเกษตรในดินแดนที่อุดมสมบูรณ์มาเป็นเวลานานแต่การเกษตรยังคง มีบทบาทที่สำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศอยู่ในปัจจุบันจะเห็นได้จาก มีพื้นที่การเกษตรมากกว่าครึ่งหนึ่งของเนื้อที่ประเทศ มีครัวเรือนเกษตร 5.8 ล้านครัวเรือน แรงงานภาคเกษตร 11 ล้านคน ซึ่งต้องอาศัยดินและน้ำเป็นปัจจัยหลักในการแสวงหารายได้มาดำรงชีพแสดงให้เห็นว่าในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาอันยาวนานของราชอาณาจักรไทยนั้น ได้มีการใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรอย่างต่อเนื่อง ถึงแม้ว่าจะมีความเสื่อมโทรมเกิดขึ้นเป็นบางส่วนทั้งจากภัยธรรมชาติและน้ำมือของมนุษย์ก็ตามแต่ที่ดินเพื่อการเกษตรส่วนใหญ่ของประเทศยังคงใช้ในการผลิตอยู่ในปัจจุบัน การคงอยู่ของที่ดินเพื่อการเกษตรดังกล่าวนี้นี้ เกิดขึ้นจากหลายปัจจัย แต่ที่สำคัญก็คือ “องค์ความรู้ในการใช้ที่ดิน”

ถึงแม้ว่า “องค์ความรู้ในการใช้ที่ดิน” จะมีมาอย่างต่อเนื่องเป็นเวลาช้านานในราชอาณาจักรไทย ดังกล่าวแล้วก็ตามแต่การสร้างองค์ความรู้ที่เป็นระบบเพื่อรองรับการขยายตัวด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในระยะยาวได้เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2506 เมื่อรัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาที่ดิน โดยการจัดตั้ง “กรมพัฒนาที่ดิน” ขึ้นสังกัด “กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ” เมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม 2506 ซึ่งมีเหตุผลในการจัดตั้งกระบวนการพัฒนาการแห่งชาติที่ปรากฏในพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2506 ไว้ว่า “โดยที่รัฐบาลมีความปรารถนาที่จะพัฒนากิจการของชาติให้มีสมรรถภาพยิ่งขึ้นและโดยที่เห็นว่าการรวบรวมงานอันเป็นพื้นฐานในทางเศรษฐกิจของชาติมาปฏิบัติจัดทำในกระบวนการเดียวกัน ย่อมเป็นความสำคัญและจำเป็นจึงสมควรจัดให้มีกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติขึ้น”

ห้าทศวรรษภายหลังการจัดตั้งกรมพัฒนาที่ดินขึ้นแล้ว “กระบวนการในการสร้างองค์ความรู้ในการพัฒนาที่ดิน” ได้มีการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงมาโดยตลอด จากการแบ่งส่วนราชการเมื่อ พ.ศ. 2506 ที่มีเพียง 5 กอง ได้ขยายมาเป็น 24 กองและสำนักในปี พ.ศ. 2557 ขอบเขตของภารกิจได้ขยายตัวมากกว่าเดิม โดยเฉพาะองค์ความรู้ที่ได้จัดทำขึ้นเป็นระบบนั้นสามารถถ่ายทอดสู่เกษตรกรและประชาชนโดยทั่วไปได้สะดวกและรวดเร็วในลักษณะบริการวิชาการพัฒนาที่ดิน เพื่อให้เห็นลำดับการปรับปรุงส่วนราชการของกรมพัฒนาที่ดินที่มีผลต่อ “กระบวนการในการสร้างองค์ความรู้ในการพัฒนาที่ดิน” ในบทนี้จะเรียงลำดับเหตุการณ์ตามช่วงเวลาต่าง ในลักษณะจดหมายเหตุ (Chronicle) ดังนี้ (1) การประชุมจัดตั้งกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ (2) มติคณะรัฐมนตรีวันที่ 2 เมษายน 2506 (3) พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2506 และ (4) ห้าทศวรรษของการเปลี่ยนแปลงการแบ่งส่วนราชการกรมพัฒนาที่ดิน

1. การประชุมจัดตั้งกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ

เมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2506 ได้มีการประชุมจัดตั้งกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ ที่บ้านพักรับรองทุ่งสร้างจังหวัดขอนแก่น โดยมี ฯพณฯ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นประธาน ในการประชุมดังกล่าวได้มีมติให้มีการจัดตั้งกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ ซึ่งมี “กรมพัฒนาที่ดิน” รวมอยู่ด้วย โดยมีรายงานการประชุมจัดตั้งกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ¹⁾ ดังนี้

รายงานการประชุมจัดตั้งกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ ที่บ้านพักรับรองทุ่งสร้าง จังหวัดขอนแก่น วันอังคาร ที่ 19 มีนาคม 2506

ผู้เข้าร่วมประชุม

1. ฯพณฯ จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์	นายกรัฐมนตรี
2. นายสุนทร หงส์ลดารมภ์	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง
3. พันเอก ถนัด คอมันตร์	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
4. พันเอก พระยาศรีวิศาลวาจา	ปลัดบัญชาการ
5. พลโท อัมพร จินตกานนท์	เลขาธิการบริหารของนายกรัฐมนตรี
6. พลโท เนตร เขมะโยธิน	เลขาธิการทำเนียบนายกรัฐมนตรี
7. นายศิริ ปากาสิต	ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ
8. นายบุญชนะ อัตถากร	รองเลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ
9. นายบุญธรรม ทองไข่มุกด์	รองผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ
10. พลโท อำนวย ไชยโรจน์	โฆษกประจำสำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี
11. นายอำนวย วีรรณ	ที่ปรึกษาทางเศรษฐกิจ

เริ่มประชุม เวลา 15.30 น.

เลิกประชุม เวลา 18.30 น.

ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี ได้กล่าวเปิดประชุมว่า เรื่องการจัดตั้งกระทรวงพัฒนาการแห่งชาตินี้ ได้ดำริและศึกษากันมาเป็นเวลาเกือบ 2 ปีแล้ว ชั้นแรก ได้แต่งตั้งคณะกรรมการคณะหนึ่งขึ้นศึกษา มีพลเอกประภาส จารุเสถียร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นประธานและต่อมาได้มีการศึกษาเพิ่มเติมโดยมอบหมายให้ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ เลขาธิการทำเนียบนายกรัฐมนตรี รองเลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ รองผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ และที่ปรึกษาฝ่ายเศรษฐกิจ พิจารณาร่วมกันก็มีและแยกกันก็มี ในที่สุดได้ตกลงกันเป็นเอกฉันท์ว่า จะต้องตั้งกระทรวงขึ้นอย่างแน่นอน เพราะฉะนั้นปัญหาที่ว่า จะตั้งกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติขึ้นหรือไม่ จึงไม่จำเป็นต้องพิจารณาอีก คงมีปัญหาคือเพียงว่า จะจัดรูปกระทรวงนี้อย่างไร ให้มีหน่วยงาน กรม กอง อย่างไรบ้าง จะให้มีหน้าที่ควบคุมกิจการใดบ้างเอกสารฉบับสุดท้ายซึ่งนายบุญชนะฯ ได้เตรียมไว้และเสนอในวันนี้ ได้แบ่งแยกสำนักงานต่างๆ ออกเป็น 15 กรม และสำนักงาน และรวมกับรัฐวิสาหกิจด้วย อีก 3 หน่วย ให้ขึ้นอยู่กับความควบคุมดูแลของกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ

1) กรมวิเทศสหการ. 2506. กำเนิดกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ. โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี. กทม. หน้า 109-122.

ที่ประชุมได้พิจารณาถึงข้อเสนอในการจัดตั้งกรมพัฒนาที่ดินซึ่งปรากฏในรายงานการประชุมดังนี้

“กรมพัฒนาที่ดิน

รองเลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติชี้แจงว่า เนื่องจากที่ดินเป็นปัจจัยสำคัญในทางเศรษฐกิจ การพัฒนาที่ดินหมายถึงการดำเนินงานเพื่อจำแนกประเภทที่ดิน การรักษาคุณภาพที่ดิน และกำหนดนโยบายในการปฏิรูปที่ดิน ให้อยู่ในความรับผิดชอบของกรมนี้ ขณะนี้ ๖ หน่วยงาน นายกรัฐมนตรี ก็ได้บัญชาให้ตั้งคณะกรรมการสำรวจจำแนกที่ดิน ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ของกระทรวงทบวงกรมต่างๆ เช่นของกรมที่ดิน กรมป่าไม้ กรมแผนที่ สภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ และได้ดำเนินการสำรวจไปทางภาคอีสานเสร็จไปแล้ว

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังชี้แจงว่า ถ้าหน้าที่ของกระทรวงใหม่คลุมไปถึงการที่จะป้องกันมิให้มีการแบ่งแยกที่ดินออกเป็นผืนเล็กผืนน้อย fragmentation of land แล้ว ก็จะมีผลดีในทางเศรษฐกิจเป็นอันมาก ปัญหาอยู่ที่ว่าจะควรตั้งหน่วยงานนี้ให้เป็นกรมขึ้นในทันทีหรือไม่เพียงใด

๖ หน่วยงาน นายกรัฐมนตรี ชี้แจงว่า งานนี้เป็นงานสำคัญอย่างยิ่ง สมควรที่จะจัดตั้งขึ้นเป็นกรมถึงจะมีปัญหาเรื่องคน ก็คงจะแก้ไขได้ เมื่อเราแต่งตั้งให้บุคคลได้รับผิดชอบในกรมนี้ก็จะชวนขยายหาเจ้าหน้าที่มาบรรจุได้ ในเบื้องต้นอาจจะต้องส่งข้าราชการเป็นทีม เพื่อไปศึกษาการจำแนกและจัดสรรที่ดินรวมทั้งปฏิรูปที่ดินในต่างประเทศที่ใกล้เคียงเพื่อนำแบบอย่างมาใช้กับเมืองไทยได้ (เช่น ประเทศไต้หวัน) เป็นต้น

ในที่สุดที่ประชุมได้มีมติว่า

ก. ให้จัดตั้งกรมพัฒนาที่ดินขึ้นเป็นกรมใหม่อยู่ในกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ

ข. ให้จัดข้าราชการเป็นทีม เพื่อไปศึกษาดูงานในต่างประเทศและนำแบบอย่างมาใช้ในการที่จะปรับปรุงที่ดินของประเทศไทยต่อไป”

สรุปมติของที่ประชุมและบัญชาของ ๖ หน่วยงาน นายกรัฐมนตรี

การประชุมที่ปรึกษาหารือในการจัดตั้งกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติตามบันทึกดังกล่าวข้างต้นนี้เมื่อมีมติอย่างไร ๖ หน่วยงาน นายกรัฐมนตรีมีบัญชาให้ดำเนินการต่อไปได้ทีเดียว ประกอบกับบัญชา ๖ หน่วยงาน นายกรัฐมนตรีในข้ออื่นๆ จึงมีเรื่องซึ่งจะดำเนินการต่อไปได้ ดังต่อไปนี้

1. ให้จัดตั้งกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติขึ้น โดยมีหน่วยงานต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. สำนักงานเลขานุการรัฐมนตรี
2. สำนักงานปลัดกระทรวง
3. สำนักงานฝ่ายวิชาการและวางแผน
4. กรมวิเทศสัมพันธ์
5. กรมพลังงานแห่งชาติ
6. กรมพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ
7. กรมชลประทาน
8. กรมทางหลวง
9. กรมพัฒนาที่ดิน
10. กรมทรัพยากรธรณี
11. กรมสหกรณ์พาณิชย์และธนกิจ
12. กรมสหกรณ์ที่ดิน

13. รัฐวิสาหกิจ

- (1) การไฟฟ้าแห่งชาติ
- (2) องค์การโทรคมนาคมแห่งชาติ โดยรวมโทรศัพท์เข้าด้วยกัน
- (3) องค์การประปาแห่งชาติ

การจัดตั้งกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ ได้นำเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 2 เมษายน 2506 ได้มีคำชี้แจงประกอบการจัดตั้งกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติในส่วนของกรมพัฒนาที่ดินดังนี้

“ 9. กรมพัฒนาที่ดิน

Department of Land Development

งานพัฒนาที่ดินจะไม่ซ้อนกับงานของกรมที่ดินในกระทรวงมหาดไทย ซึ่งควรปล่อยไว้ตามเดิม และให้ทำหน้าที่เรื่องทะเบียนที่ดินออกโฉนดตราจอง ซึ่งนับว่าจะต้องใช้เวลาอีกหลายสิบปีกว่าจะทำงานนี้ให้เสร็จสิ้น ส่วนงานจำแนกประเภทที่ดินที่มอบให้กรมที่ดินไปอีกนั้น กรมที่ดินไม่กำลังจะทำได้ และงานเกี่ยวกับที่ดินนั้นมีหลายอย่าง เนื่องจากเป็นทรัพยากรสำคัญที่สุดของชาติ จึงควรตั้งกรมพัฒนาที่ดินขึ้นในกระทรวงใหม่ ให้ทำงานที่มีลักษณะเป็นการพัฒนาโดยเฉพาะ และไม่ซ้ำกับงานของกรมที่ดินกระทรวงมหาดไทย เป็นต้นว่า

- (1) การจำแนกประเภทที่ดินซึ่งเป็นงานใหญ่มาก และมีความจำเป็นรีบด่วนเกี่ยวกับการเพิ่มผลผลิตเกษตรกรรม และการรักษาป่า
- (2) การรักษาคุณภาพที่ดิน Land Conservation ซึ่งยังไม่มีใครเป็นเจ้าของที่รับผิดชอบโดยตรง
- (3) นโยบายที่ดินและการปฏิรูปที่ดินซึ่งทุกประเทศถือเป็นปัญหาสำคัญมาก แต่ในประเทศไทยยังไม่มีใครเป็นเจ้าของที่โดยตรง

งานพัฒนาที่ดินเป็นงานใหม่ จำเป็นต้องใช้คน สถานที่ และงบประมาณใหม่ และรับโอนเจ้าหน้าที่กรมต่างๆ ซึ่งปฏิบัติงานสนาม จำแนกที่ดินอยู่ในภาคอีสานมาด้วยประมาณ 100 คน ขณะนี้มีคณะกรรมการสำรวจจำแนกประเภทที่ดินดำเนินงานนี้อยู่ตามมติคณะรัฐมนตรีประกอบด้วยผู้แทนจากกรมที่ดิน กรมป่าไม้ กรมชลประทาน สำนักงานสภาพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฯลฯ ”

นอกจากคำชี้แจงประกอบการจัดตั้งกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติดังกล่าวนี้แล้วยังมีคำชี้แจงเพิ่มเติมในการจัดตั้งกรมพัฒนาที่ดินเพื่อนำเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรีดังนี้

**คำชี้แจงเพิ่มเติม
ในการจัดตั้งกรมพัฒนาที่ดิน²⁾**

1. กรมพัฒนาที่ดินที่จะจัดตั้งขึ้นมาใหม่ในกระทรวงพัฒนาการแห่งชาตินี้ในขั้นแรกดำริจะแบ่งส่วนออกเป็น 5 กองก่อน คือ

1. สำนักงานเลขานุการกรม
2. กองจำแนกที่ดิน

²⁾ กรมพัฒนาที่ดิน. 2506. ขาวพัฒนาที่ดิน. ฉบับที่ 1 ปีที่ 1 ตุลาคม. หน้า 1-4.

3. กองจำแนกที่ดิน
4. กองอนุรักษ์ที่ดิน
5. กองนโยบายที่ดิน
6. กองปฏิบัติการสนาม

2. เหตุที่จำเป็นต้องจัดหน่วยงานใหม่ขึ้นมา เพื่อดำเนินการพัฒนาที่ดินนั้น เป็นเพราะที่ดินเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านเกษตร รัฐบาลจำเป็นต้องดำเนินการต่างๆ เกี่ยวกับการสำรวจ การทดลอง การวางแผน และนโยบาย เพื่อพัฒนาทรัพยากรประเภtnี้อย่างจริงจัง อันจะเป็นประโยชน์ต่อการเพิ่มพูนผลผลิตของประเทศอย่างแท้จริง

3. โดยที่งานพัฒนาที่ดินนี้เป็นงานใหญ่ และมีปัญหาเกี่ยวข้องอยู่หลายประการ ทั้งในด้านการเศรษฐกิจทั่วไป การเกษตร กฎหมาย และวิทยาการอื่นๆ ซึ่งในปัจจุบันยังไม่ได้จัดทำกันมากเพียงพอ และงานยังกระจัดกระจายกันอยู่หลายแห่ง เช่น งานจำแนกประเภทที่ดิน ซึ่งจำแนกที่ดินออกเป็น 2 ประเภท คือ ป่าไม้ และที่เพาะปลูก ก็ยังเป็นงานฝากอยู่กับกรมที่ดิน ส่วนงานสำรวจค้นคว้าดิน ก็มีแผนก Soil survey, Soil testing และ Soil microbiology อยู่ในกรมกสิกรรมเท่านั้น นอกจากนี้กรมการข้าว ก็มีแผนกดินและปุ๋ย อยู่ในกองวิชาการงานเกี่ยวกับการพัฒนาที่ดิน ที่จัดทำกันอยู่ในปัจจุบันยังจะต้องขยายขอบเขตของงานให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น และควรรวมงานในแหล่งเดียวกัน ด้วยเหตุนี้จึงเป็นการสมควรที่จะต้องจัดตั้งหน่วยงานในระดับกรมขึ้นมา เพื่อดำเนินการพัฒนาที่ดินโดยตรง

4. งานพัฒนาที่ดินจำเป็นต้องจัดทำนั้น อาจแยกออกเป็นลักษณะสำคัญๆ ดังต่อไปนี้

1) งานสำรวจดิน (Soil Survey) เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับที่ดินว่า ดินประเภทไหนเหมาะสมกับพืชพันธุ์อย่างไร

2) งานจำแนกประเภทที่ดิน (Land Classification) เพื่อทำแผนที่แสดงประเภทของที่ดินทั่วประเทศ ซึ่งควรจะแสดงไม่แต่เฉพาะป่าไม้และเนื้อที่เพาะปลูกเท่านั้น แต่จะแสดงลักษณะของที่ดินแต่ละประเภทโดยละเอียดด้วย

3) งานส่งเสริมการใช้ที่ดิน (Land-Use Capability) เพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการใช้ที่ดินว่าจะใช้ให้เหมาะสมได้อย่างไรบ้าง

4) งานอนุรักษ์ดิน (Soil Conservation) เพื่อส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับวิชาการและแนวทางปฏิบัติอันจะเป็นประโยชน์ต่อการรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดิน

5) งานปรับปรุงดินให้สมบูรณ์ (Soil Fertility) เพื่อแนะนำมาตรฐานต่างๆ เกี่ยวกับการปรับปรุงความอุดมสมบูรณ์ของที่ดินให้ดีขึ้น

6) งานจัดการดินและที่ดิน (Soil and Land Management) เพื่อส่งเสริมวิธีการใช้ที่ดินและที่ดินให้เป็นประโยชน์ทางเศรษฐกิจต่อเจ้าของที่ดินและประเทศให้มากที่สุด อันจะเป็นการเพิ่มพูนผลผลิตของประเทศระยะยาว

หมายเหตุ งานทั้ง 6 ประการ ที่กล่าวมาข้างต้นนี้เป็นส่วนหนึ่งของกรมพัฒนาที่ดินแต่เป็นงานเกี่ยวกับ การสำรวจ การทดลอง การวางแผน และ ส่งเสริม เท่านั้น การดำเนินงานในหน้าที่ของกระทรวงเกษตรก็ยังคงเป็นไปตามเดิม

7) งานนโยบายที่ดินและงานปฏิรูปที่ดิน งานในด้านนี้เป็นงานใหม่ที่ยังไม่ได้จัดทำกันมาก่อน และเป็นงานสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจของ ประเทศ เป็นอย่างยิ่ง งานดังกล่าวนี้จะช่วยเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการผลิตทางเกษตรได้มาก

งานนโยบายที่ดินและงานปฏิรูปที่ดินนี้ จะเป็นงานค้นคว้าศึกษาและดำเนินการ เพื่อให้ขนาด (Size) และ ความเป็นเจ้าของที่ดิน (Land ownership) ให้ประเทศมีความเหมาะสมกับโครงสร้างเศรษฐกิจและ พัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ทั้งนี้ เพื่อป้องกันปัญหาเกี่ยวกับการแบ่งแยก ที่ดินออกเป็นขนาดเล็กเกินไป (Fragmentation of Land) อันอาจเป็นปัญหาที่ร้ายแรงในอนาคตได้ เนื่องจากจำนวนบุตรในครัวเรือน เกษตรกรมีมาก แต่ที่ดินไม่เพียงพอที่จะแบ่งสรรให้อย่างทั่วถึง และในขนาดที่เหมาะสม และเพื่อส่งเสริมให้ กสิกรเป็นเจ้าของที่ดินเอง อันจะเป็นสิ่งจูงใจให้มีการบำรุงรักษา และใช้ที่ดินให้เป็นประโยชน์ในการผลิตอย่างแท้จริง

8) งานจัดสรรที่ดินเพื่อการประกอบอาชีพทางเกษตร นอกจากงานในด้านอื่นๆ ดังกล่าว มาแล้วงานจัดสรรที่ดินให้ราษฎรใช้ประกอบอาชีพทางเกษตรก็ควรให้อยู่ในหน้าที่ของกรมพัฒนาที่ดินด้วย เพราะการจัดหาที่ดินที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกเป็นเรื่องที่สำคัญที่สุดต่อความสำเร็จของโครงการจัดสรร ที่ดินและกรมพัฒนาที่ดินนี้จะอยู่ในสภาพที่จะเลือกสรรที่ดินที่เหมาะสมได้ดีที่สุด

2. มติคณะรัฐมนตรี

จากการเสนอหลักการจัดตั้งกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ ซึ่งมีกรมพัฒนาที่ดินรวมอยู่ด้วยนั้นต่อมา เมื่อวันที่ 2 เมษายน 2506 คณะรัฐมนตรีได้มีมติเรื่อง การจัดตั้งกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ โดยมีข้อความดังนี้

“รับหลักการการจัดตั้งกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ และให้เพิ่มกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ขึ้นใน กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ อีกกรมหนึ่ง ทั้งนี้ขอให้คณะที่ปรึกษากฎหมายรับไปพิจารณาโดยให้เชิญนาย บุญชนะ อัตถากร ไปชี้แจงด้วย”

3. พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2506

ภายหลังคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 2 เมษายน 2506 แล้วในเวลาต่อมาได้มีการประกาศ พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2506 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 80 ตอนที่ 50 ฉบับพิเศษ ลงวันที่ 22 พฤษภาคม 2506 โดยมีความตามหมวด 7 มาตรา 17 และมาตรา 18 ที่เกี่ยวข้องกับอำนาจและ หน้าที่และส่วนราชการสังกัดกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติดังนี้

หมวด 7

กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ

มาตรา 17 กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติมีอำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

มาตรา 18 ราชการกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ แยกเป็น

- (1) สำนักงานเลขานุการรัฐมนตรี
- (2) สำนักงานปลัดกระทรวง
- (3) สำนักงานวิชาการและวางแผน
- (4) สำนักงานพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ
- (5) กรมชลประทาน
- (6) กรมทรัพยากรธรณี
- (7) กรมทางหลวง
- (8) กรมพัฒนาที่ดิน
- (9) กรมวิเทศสหการ
- (10) กรมสหกรณ์ที่ดิน
- (11) กรมสหกรณ์พาณิชย์และธนกิจ
- (12) กรมตรวจบัญชีสหกรณ์
- (13) การพลังงานแห่งชาติ

ให้สำนักงานวิชาการและวางแผน สำนักงานพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ และการพลังงานแห่งชาติ เป็นทบวงการเมืองมีฐานะเป็นกรม

โดยมีเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้คือ โดยที่รัฐบาลมีความปรารถนาที่จะพัฒนากิจการของชาติให้มีสมรรถภาพยิ่งขึ้นและโดยที่เห็นว่าการรวบรวมงานอันเป็นพื้นฐานในทางเศรษฐกิจของชาติ มาปฏิบัติจัดทำในกระทรวงเดียวกัน ย่อมเป็นความสำคัญและจำเป็นจึงสมควรจัดให้มีกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติขึ้น เพื่อความประสงค์เช่นนั้นและปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยกระทรวง ทบวง กรม เสียใหม่

จากการประกาศพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2506 ฉบับนี้ ทำให้มีการจัดตั้ง “กรมพัฒนาที่ดิน” ขึ้นและมีผลเมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม 2506

4. ห้าทศวรรษของการเปลี่ยนแปลงการแบ่งส่วนราชการกรมพัฒนาที่ดิน

การเปลี่ยนแปลงการแบ่งส่วนราชการกรมพัฒนาที่ดินได้เกิดขึ้นหลายครั้งตั้งแต่ พ.ศ. 2506 จนถึง พ.ศ. 2557 โดยการประกาศเป็นพระราชกฤษฎีกาและกฎกระทรวง ดังนี้

- 10.4.1 พระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ พ.ศ. 2506
- 10.4.2 พระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2518
- 10.4.3 พระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2523
- 10.4.4 (1) พระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2527
- (2) พระราชกฤษฎีกาแบ่งท้องที่กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ออกเป็น เขต พ.ศ. 2527
- 10.4.5 พระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2537
- 10.4.6 กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2545
- 10.4.7 กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2554
- 10.4.8 กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2557

โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.1 พระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ

พ.ศ. 2506

วันที่ 23 พฤษภาคม 2506 ได้มีการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ พ.ศ. 2506 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 80 ตอนที่ 51 ฉบับพิเศษ หน้า 29 โดยมีความในมาตรา 3 ดังนี้

“มาตรา 3 ให้แบ่งส่วนราชการกรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ ดังนี้

1. สำนักงานเลขานุการกรม แบ่งเป็น 2 แผนก คือ

(1) แผนกสารบรรณ

(2) แผนกคลัง

2. กองจำแนกที่ดิน

3. กองบริหารที่ดิน

4. กองนโยบายที่ดิน

5. กองสำรวจที่ดิน”

ต่อมาในปี พ.ศ. 2515 ได้มีการยุบเลิกกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ จึงได้มีการประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 270 ลงวันที่ 29 กันยายน 2515 โอนกรมพัฒนาที่ดินมาอยู่ในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จนถึงปัจจุบัน

4.2 พระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

พ.ศ. 2518

ต่อมาในปี พ.ศ. 2518 ได้มีการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2518 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 92 ตอนที่ 54 ลงวันที่ 5 มีนาคม 2518 โดยมีความตามมาตรา 3 และ มาตรา 4 ดังนี้

“มาตรา 3 ให้ยกเลิกพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ พ.ศ. 2506

มาตรา 4 ให้แบ่งส่วนราชการกรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดังนี้

1. สำนักงานเลขานุการกรม

2. กองคลัง

3. กองนโยบายที่ดินและแผนงาน

4. กองสำรวจที่ดิน

5. กองจำแนกที่ดิน

6. กองบริหารที่ดิน

7. กองวิเคราะห์ที่ดิน

8. กองช่าง ”

การแบ่งส่วนราชการกรมพัฒนาที่ดินครั้งนี้ เป็นการเพิ่มหน่วยงานจากเดิมอีก 3 หน่วยงาน คือ กองคลัง กองวิเคราะห์ดิน และกองช่าง และเปลี่ยนชื่อ กองนโยบายที่ดิน เป็นกองนโยบายที่ดินและแผนงาน

4.3 พระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

พ.ศ. 2523

ในปี พ.ศ. 2523 ได้มีประกาศพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2523 ในราชกิจจานุเบกษาเล่ม 97 ตอนที่ 160 ลงวันที่ 15 ตุลาคม 2523 โดยมีความตามมาตรา 3 และ มาตรา 4 ดังนี้

“มาตรา 3 ให้ยกเลิกพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2518

มาตรา 4 ให้แบ่งส่วนราชการกรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดังนี้

1. สำนักงานเลขานุการกรม
2. กองคลัง
3. กองนโยบายที่ดินและแผนงาน
4. กองสำรวจดิน
5. กองจำแนกที่ดิน
6. กองบริหารที่ดิน
7. กองวิเคราะห์ดิน
8. กองช่าง
9. สำนักงานพัฒนาที่ดินชายทะเล”

การแบ่งส่วนราชการกรมพัฒนาที่ดินครั้งนี้ เป็นการเพิ่มหน่วยงานคือสำนักงานพัฒนาที่ดินชายทะเล

4.4 (1) พระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

พ.ศ. 2527

(2) พระราชกฤษฎีกาแบ่งท้องที่กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ออกเป็นเขต

พ.ศ. 2527

(1) ในปี พ.ศ. 2527 ได้มีการประกาศพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมพัฒนาที่ดินกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2527 ในราชกิจจานุเบกษาเล่ม 101ตอนที่ 51 ฉบับพิเศษลงวันที่ 20 เมษายน 2527 โดยรวมในมาตรา 3 และมาตรา 4 มีดังนี้

“มาตรา 3 ให้ยกเลิกพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2523

มาตรา 4 ให้แบ่งส่วนราชการกรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดังนี้

- (1) สำนักงานเลขานุการกรม
- (2) กองการเจ้าหน้าที่
- (3) กองคลัง

- (4) กองช่าง
- (5) กองแผนงาน
- (6) กองแผนที่และการพิมพ์
- (7) กองวางแผนการใช้ที่ดิน
- (8) กองวิเคราะห์ดิน
- (9) กองสำรวจและจำแนกดิน
- (10) กองอนุรักษ์ดินและน้ำ
- (11) สำนักงานพัฒนาที่ดิน เขต 1
- (12) สำนักงานพัฒนาที่ดิน เขต 2
- (13) สำนักงานพัฒนาที่ดิน เขต 3
- (14) สำนักงานพัฒนาที่ดิน เขต 4
- (15) สำนักงานพัฒนาที่ดิน เขต 5
- (16) สำนักงานพัฒนาที่ดิน เขต 6
- (17) สำนักงานพัฒนาที่ดิน เขต 7
- (18) สำนักงานพัฒนาที่ดิน เขต 8
- (19) สำนักงานพัฒนาที่ดิน เขต 9
- (20) สำนักงานพัฒนาที่ดิน เขต 10
- (21) สำนักงานพัฒนาที่ดิน เขต 11
- (22) สำนักงานพัฒนาที่ดิน เขต 12”

โดยมีเหตุผลในการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ คือ โดยที่งานของกรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้มีการเปลี่ยนแปลงและขยายตัวมากขึ้น สมควรปรับปรุงการแบ่งส่วนราชการ กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสียใหม่ เพื่อให้เกิดความคล่องตัว มีประสิทธิภาพและเหมาะสม กับสภาพงานในปัจจุบัน และเนื่องจากข้อ 6 แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 218 ลงวันที่ 29 กันยายน พ.ศ. 2515 กำหนดว่าการแบ่งส่วนราชการ ภายในกรมให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา จึงจำเป็นต้องตราพระราช กฤษฎีกานี้

(2) นอกจากนี้ได้มีการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาแบ่งท้องที่ของกรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ออกเป็นเขต พ.ศ. 2527 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 101 ตอนที่ 51 ฉบับพิเศษ หน้า 5 ลงวันที่ 20 เมษายน 2527 โดยมีความตามมาตรา 3 ดังนี้

“มาตรา 3 ให้แบ่งท้องที่ของกรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ออกเป็นเขต ดังนี้

(1) คือ สำนักงานพัฒนาที่ดิน เขต 1 มีสำนักงานพัฒนาที่ดินเขตอยู่ ณ จังหวัดปทุมธานี และมีเขตภายในท้องที่ 13 จังหวัด คือ จังหวัดปทุมธานี กรุงเทพมหานคร จังหวัดชัยนาท จังหวัดนครนายก จังหวัดนครปฐม จังหวัดนนทบุรี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดลพบุรี จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดสระบุรี จังหวัดสิงห์บุรี จังหวัดสุพรรณบุรี และจังหวัดอ่างทอง

(2) สำนักงานพัฒนาที่ดิน เขต 2 มีสำนักงานพัฒนาที่ดินเขตอยู่ ณ จังหวัด ชลบุรี และมีเขตภายในท้องที่ 6 จังหวัด จังหวัดชลบุรี จังหวัดจันทบุรี จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดตราด จังหวัด ปราจีนบุรี และจังหวัดระยอง

(3) สำนักงานพัฒนาที่ดิน เขต 3 มีสำนักงานพัฒนาที่ดินเขตอยู่ ณ จังหวัด นครราชสีมา และมีเขตภายในท้องที่ 4 จังหวัด คือ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดบุรีรัมย์ และ จังหวัดสุรินทร์

(4) สำนักงานพัฒนาที่ดิน เขต 4 มีสำนักงานพัฒนาที่ดินเขตอยู่ ณ จังหวัด อุบลราชธานี และมีเขตภายในท้องที่ 6 จังหวัด คือ จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดนครพนม จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดยโสธร จังหวัดร้อยเอ็ด และจังหวัดศรีสะเกษ

(5) สำนักงานพัฒนาที่ดิน เขต 5 มีสำนักงานพัฒนาที่ดินเขตอยู่ ณ จังหวัด ขอนแก่น และมีเขตภายในท้องที่ 6 จังหวัด คือ จังหวัดขอนแก่น จังหวัดกาฬสินธุ์ จังหวัดมหาสารคาม จังหวัด สกลนคร จังหวัดหนองคาย และจังหวัดอุดรธานี

(6) สำนักงานพัฒนาที่ดิน เขต 6 มีสำนักงานพัฒนาที่ดินเขตอยู่ ณ จังหวัด เชียงใหม่ และมีเขตภายในท้องที่ 4 จังหวัด คือ จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดลำปางและจังหวัดลำพูน

(7) สำนักงานพัฒนาที่ดิน เขต 7 มีสำนักงานพัฒนาที่ดินเขตอยู่ ณ จังหวัด น่าน และมีเขตภายในท้องที่ 4 จังหวัด คือ จังหวัดน่าน จังหวัดเชียงราย จังหวัดพะเยาและจังหวัดแพร่

(8) สำนักงานพัฒนาที่ดิน เขต 8 มีสำนักงานพัฒนาที่ดินเขตอยู่ ณ จังหวัด พิษณุโลก และมีเขตภายในท้องที่ 5 จังหวัด คือ จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดพิจิตร จังหวัดเพชรบูรณ์ จังหวัดเลย และจังหวัดอุดรดิตถ์

(9) สำนักงานพัฒนาที่ดิน เขต 9 มีสำนักงานพัฒนาที่ดินเขตอยู่ ณ จังหวัด นครสวรรค์ และมีเขตภายในท้องที่ 5 จังหวัด คือ จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดกำแพงเพชร จังหวัดตาก จังหวัด สุโขทัย และจังหวัดอุทัยธานี

(10) สำนักงานพัฒนาที่ดิน เขต 10 มีสำนักงานพัฒนาที่ดินเขตอยู่ ณ จังหวัดราชบุรี และมีเขตภายในท้องที่ 6 จังหวัด คือ จังหวัดราชบุรี จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดเพชรบุรี จังหวัดสมุทรสงคราม และจังหวัดสมุทรสาคร

(11) สำนักงานพัฒนาที่ดิน เขต 11 มีสำนักงานพัฒนาที่ดินเขตอยู่ ณ จังหวัดสุราษฎร์ธานี และมีเขตภายในท้องที่ 7 จังหวัด คือ จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดกระบี่ จังหวัดชุมพร จังหวัดนครศรีธรรมราชจังหวัดพังงา จังหวัดภูเก็ต และจังหวัดระนอง

(12) สำนักงานพัฒนาที่ดิน เขต 12 มีสำนักงานพัฒนาที่ดินเขตอยู่ ณ จังหวัดสงขลา และมีเขตภายในท้องที่ 7 จังหวัด คือ จังหวัดสงขลา จังหวัดตรัง จังหวัดนราธิวาส จังหวัด ปัตตานีจังหวัดพัทลุง จังหวัดยะลา และจังหวัดสตูล”

โดยมีเหตุผลในการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ คือ เนื่องด้วยพระราชกฤษฎีกาแบ่ง ส่วนราชการกรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2527 ได้จัดแบ่งส่วนราชการกรมพัฒนาที่ดิน ให้มีสำนักงานพัฒนาที่ดินเขตด้วย ฉะนั้น เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปตามวัตถุประสงค์แห่งพระ ราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2527 สมควรแบ่งท้องที่ของ กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ออกเป็นเขต และเนื่องจากข้อ 34 แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 218 ลงวันที่ 29 กันยายน พ.ศ. 2515 กำหนดว่าการแบ่งท้องที่ของกรมออกเป็นเขตให้ตราเป็นพระ ราชกฤษฎีกา จึงจำเป็นต้องตราพระราชกฤษฎีกานี้

4.5 พระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

พ.ศ. 2537

ในปี พ.ศ. 2537 ได้มีประกาศพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2537 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 111 ตอนที่ 52 ก ลงวันที่ 23 พฤศจิกายน 2537 โดยมีความในมาตรา 4 ดังนี้

“มาตรา 4 ให้แบ่งส่วนราชการกรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดังนี้

- (1) สำนักงานเลขานุการกรม
- (2) กองคลัง
- (3) กองการเจ้าหน้าที่
- (4) กองช่าง
- (5) กองแผนงาน
- (6) กองแผนที่และการพิมพ์
- (7) กองวางแผนการใช้ที่ดิน
- (8) กองวิเคราะห์ดิน
- (9) กองสำรวจและจำแนกดิน
- (10) กองอนุรักษ์ดินและน้ำ
- (11) – (22) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1-12 ”

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ คือ โดยที่เป็นการสมควรแบ่งส่วนราชการภายในกรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และระบุอำนาจหน้าที่ของแต่ละส่วนราชการ ดังกล่าวให้เหมาะสมกับสภาพงาน และเนื่องจากมาตรา 8 วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 บัญญัติว่า การแบ่งส่วนราชการภายในกรม ให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา และให้ระบุอำนาจหน้าที่ของแต่ละส่วนราชการไว้ในพระราชกฤษฎีกาด้วย จึงจำเป็นต้องตราพระราชกฤษฎีกานี้

4.6 กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2545

ในปี พ.ศ. 2545 ได้มีการประกาศกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 119 ตอนที่ 103ก ลงวันที่ 9 ตุลาคม 2545 โดยมีความตามข้อ 2 ดังนี้

“ข้อ 2 ให้แบ่งส่วนราชการกรมพัฒนาที่ดิน ดังต่อไปนี้

- (1) สำนักงานเลขานุการกรม
- (2) กองการเจ้าหน้าที่
- (3) กองคลัง
- (4) กองช่าง
- (5) กองแผนงาน
- (6) กองแผนที่
- (7) ศูนย์สารสนเทศ
- (8) – (19) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1-12
- (9) สำนักวิจัยและพัฒนาการจัดการที่ดิน

- (10) สำนักวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาที่ดิน
- (11) สำนักสำรวจดินและวางแผนการใช้ที่ดิน ”

4.7 กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2554

ในปี พ.ศ. 2555 ได้มีประกาศกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2554 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 129 ตอนที่ 3 ก ลงวันที่ 6 มกราคม 2555 โดยมีความตามข้อ 3 ดังนี้

“ข้อ 3 ให้แบ่งส่วนราชการกรมพัฒนาที่ดิน ดังต่อไปนี้

- (1) สำนักงานเลขานุการกรม
- (2) กองการเจ้าหน้าที่
- (3) กองคลัง
- (4) กองแผนงาน
- (5) ศูนย์สารสนเทศ
- (6) – (17) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1-12
- (7) สำนักเทคโนโลยีการสำรวจและทำแผนที่
- (8) สำนักวิจัยและพัฒนาการจัดการที่ดิน
- (9) สำนักวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาที่ดิน
- (10) สำนักวิศวกรรมเพื่อการพัฒนาที่ดิน
- (11) สำนักสำรวจดินและวางแผนการใช้ที่ดิน”

โดยมีเหตุผลในการประกาศใช้กฎกระทรวงฉบับนี้ คือ โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงการแบ่งส่วนราชการและอำนาจหน้าที่ของกรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกำหนดให้กองแผนที่เป็นสำนักเทคโนโลยีการสำรวจและทำแผนที่และกองช่างเป็นสำนักวิศวกรรมเพื่อการพัฒนาที่ดิน และกำหนดให้มีกลุ่มตรวจสอบภายในและกลุ่มพัฒนาระบบบริหาร เพื่อทำหน้าที่ในการตรวจสอบการดำเนินงานสนับสนุนการปฏิบัติงานและพัฒนาระบบบริหารของกรมพัฒนาที่ดิน รวมทั้งปรับปรุงอำนาจหน้าที่ของแต่ละส่วนราชการเพื่อให้สอดคล้องกับภารกิจที่เพิ่มขึ้นและเหมาะสมกับสภาพของงานที่เปลี่ยนแปลงไปอันจะทำให้การปฏิบัติภารกิจตามอำนาจหน้าที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้

4.8 กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

พ.ศ. 2557

ในปี พ.ศ. 2555 ได้มีประกาศกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2557 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 131 ตอนที่ 88ก ลงวันที่ 30 ธันวาคม 2557 โดยมีความตามข้อ 3 ดังนี้

“ข้อ 3 ให้แบ่งส่วนราชการกรมพัฒนาที่ดิน ดังต่อไปนี้

- (1) สำนักงานเลขานุการกรม
- (2) กองการเจ้าหน้าที่
- (3) กองคลัง
- (4) กองเทคโนโลยีชีวภาพทางดิน

- (5) กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน
- (6) กองแผนงาน
- (7) กองวิจัยและพัฒนาการจัดการที่ดิน
- (8) กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน
- (9) ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
- (10) – (21) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1-12
- (11) สำนักเทคโนโลยีการสำรวจและทำแผนที่
- (12) สำนักวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาที่ดิน
- (13) สำนักวิศวกรรมเพื่อการพัฒนาที่ดิน”

โดยมีเหตุผลในการประกาศใช้กฎกระทรวงฉบับนี้ คือ โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงการแบ่งส่วนราชการและอำนาจหน้าที่ของกรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อให้สอดคล้องกับภารกิจที่เพิ่มขึ้นและเหมาะสมกับสภาพของงานที่เปลี่ยนแปลงไป อันจะทำให้การปฏิบัติภารกิจตามอำนาจหน้าที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้